

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

VAZIRLAR MAHKAMASI HUZURIDAGI
O‘ZBEK TILINI RIVOJLANTIRISH JAMG‘ARMASI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI HUZURIDAGI DAVLAT
TILIDA ISH YURITISH ASOSLARINI O‘QITISH VA MALAKA OSHIRISH
MARKAZI

“DAVLAT TILI TARAQQIYOTI: MUAMMO VA YECHIMLAR”

mavzusidagi V respublika an’anaviy ilmiy-amaliy anjumani

MATERIALLARI

“BOOKMANY PRINT”
TOSHKENT – 2025

UO‘K: 494.375

KBK: 81.633.1

D 26

Davlat tili taraqqiyoti: muammo va yechimlar [Matn]: to‘plam / Sh.Sirojiddinov.
– Toshkent: Bookmany print, 2025. – 450 b.

Mazkur to‘plam “Davlat tili taraqqiyoti: muammo va yechimlar” mavzusidagi V respublika an’anaviy ilmiy-amaliy anjumaniga tilshunos olimlar, vazirlik, idoralar, mahalliy ijro etuvchi organlarning davlat tili bo‘yicha maslahatchilari hamda tadqiqotchilar tomonidan yuborilgan materiallardan tashkil topgan. Undagi maqolalarda davlat tilining dolzarb muammolari, ularni hal qilish bo‘yicha takliflar, yechimlar berilgan. To‘plam tilshunoslar, professor-o‘qituvchilar, tadqiqotchilar, magistrlar va talabalar uchun mo‘ljallangan.

(Maqolalarning ilmiy saviyasiga mualliflarning o‘zlari mas’uldirlar).

Mas’ul muharrir:

Sh.Sirojiddinov, filologiya fanlari doktori, akademik

Tahrir hay’ati:

I.Azimov, filologiya fanlari doktori, professor

A.Eminov, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

B.Jo‘rayeva, filologiya fanlari doktori, professor

M.Abdiyev, filologiya fanlari doktori, professor

F.Bobojonov, filologiya fanlari doktori, dotsent

M.Saparniyozova, filologiya fanlari doktori, dotsent

M.Hakimova, filologiya fanlari doktori, professor

M.Umirzoqova, filologiya fanlari doktori, dotsent

H.Yodgorov, filologiya fanlari nomzodi, dotsent

H.Suyunov, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

N.Quldashev, filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti huzuridagi Davlat tilida ish yuritish asoslarini o‘qitish va malaka oshirish markazi Ilmiy-metodik kengashida nashrga tavsiya etilgan.

ISBN 978-9910-06-774-7

© “Bookmany print” nashriyoti, 2025.

O'ZBEK VA TURK TILLARIDA EGALIK QO'SHIMCHALARI VA ULARNING SEMANTIK XUSUSIYATLARI

Mahbuba ASHUROVA *

Annotatsiya

Mazkur maqolada o'zbek va turk tillarida egalik qo'shimchalari va ularning semantik xususiyatlari qiyosiy lingvistik tahlil asosida ko'rib chiqiladi. Tadqiqot davomida ikki tilning grammatik tizimidagi o'xshashliklar va farqlar ochib beriladi. Xususan, shaxs-son kategoriyasi bilan bog'liq egalik qo'shimchalari, ularning matndagi pragmatik vazifasi va semantik yuklamalari korpus lingvistika asosida o'rganiladi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, turkiy tillar uchun umumiy bo'lgan egalik shakllari mavjud bo'lsa-da, ayrim qo'shimchalar va ularning qo'llanish chastotasi farqlanadi. Ushbu tadqiqot ikki til o'rtasidagi morfologik umumiylik va tafovutlarni aniqlashga yordam beradi.

Kalit so'zlar: Egalik qo'shimchalari, Morfologiya, Qiyosiy tahlil, Semantika, Shaxs-son kategoriyasi, O'zbek tili, Turk tili, Korpus lingvistika, Pragmalingvistika, Turkiy tillar

Possessive Suffixes and Their Semantic Features in Uzbek and Turkish Languages

Abstract

This article examines the possessive suffixes and their semantic features in Uzbek and Turkish languages through a comparative linguistic analysis. The study identifies similarities and differences in the grammatical systems of the two languages. In particular, the focus is placed on the possessive suffixes related to person and number categories, their pragmatic functions in texts, and semantic implications analyzed through corpus linguistics methods. The results indicate that although there are common possessive forms shared by Turkic languages, certain suffixes and their frequency of use differ. This research contributes to understanding morphological similarities and divergences between the two languages.

Keywords: Possessive suffixes, Morphology, Comparative analysis, Semantics, Person-number category, Uzbek language, Turkish language, Corpus linguistics, Pragmalinguistics, Turkic languages

Kirish

Turkiy tillar, jumladan, o'zbek va turk tillari o'rtasida grammatik tuzilishdagi umumiylik va farqlarni o'rganish tilshunoslikning muhim yo'nalishlaridan biridir. Ayniqsa, morfologik shakllarning, xususan egalik qo'shimchalarining qiyosiy tahlili

---

* Qarshi davlat universiteti tayanch doktoranti, Mahbubaashurova@mail.ru

ikki tilning genetik aloqalarini va ularning zamonaviy rivojlanish jarayonlarini chuqur anglash imkonini beradi. “Egalik qo‘shimchalari til tizimida mulkchilik, egalik munosabatlarini ifodalovchi vosita sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Ular nafaqat grammatik, balki semantik, pragmatik va uslubiy jihatdan ham muhim vazifalarni bajaradi” (Nida, 1964; Sapir, 1921).

Egalik qo‘shimchalari turkiy tillarning barcha vakillarida mavjud bo‘lsa-da, ularning ishlatilish doirasi va semantik xususiyatlari har bir til uchun ma’lum darajada farq qiladi. Masalan, o‘zbek tilida egalik qo‘shimchalari asosan shaxs-son kategoriyasi bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, fonetik va morfologik variantlarga ega. “Turk tilida esa egalik qo‘shimchalari sintaktik va stilistik imkoniyatlar bilan ham boyigan bo‘lib, matn ichida pragmatik vazifani bajaradi” (Göktürk, 2015).

Shuningdek, egalik qo‘shimchalari faqat grammatik birlik sifatida emas, balki madaniy va ijtimoiy kontekstda ham muhim rol o‘ynaydi. Ularning qo‘llanishi orqali til egasining mulkka bo‘lgan qarashlari, ijtimoiy munosabatlar hamda kommunikativ niyatlari namoyon bo‘ladi. “Shu jihatdan egalik qo‘shimchalarini semantik va pragmatik nuqtayi nazardan o‘rganish o‘zbek va turk tillari o‘rtasidagi qiyosiy tadqiqotlar uchun dolzarbdir” (Maslova, 2001; Karaulov, 2010).

“Korpus lingvistikasining zamonaviy imkoniyatlari egalik qo‘shimchalarining chastotasi va qo‘llanish kontekstini keng ko‘lamda tahlil qilish imkonini bermoqda. Korpus metodlari orqali til birliklari real matn asosida tadqiq qilinib, nazariy qarashlar amaliy dalillar bilan boyitiladi” (Patton, 2014). Bu yondashuv ayniqsa qiyosiy tilshunoslikda muhim ahamiyat kasb etadi, chunki u ikki tilning morfologik tizimini bevosita qiyoslashga imkon yaratadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi — o‘zbek va turk tillarida egalik qo‘shimchalarining morfologik shakllari va semantik xususiyatlarini aniqlash, ularning o‘xshash va farqli jihatlarini ochib berishdir. Shu asosda quyidagi vazifalar belgilandi:

1. O‘zbek va turk tillarida egalik qo‘shimchalarining shakllanish tizimini ta’riflash.
2. Shaxs-son kategoriyasi bilan bog‘liq egalik qo‘shimchalarini tahlil qilish.
3. Qo‘shimchalarning semantik yuklamalarini va matndagi pragmatik funksiyalarini aniqlash
4. O‘zbek va turk matnlarida egalik shakllarining qo‘llanish chastotasini qiyoslash.

Mazkur tadqiqotning ilmiy yangiligi shundaki, unda egalik qo‘shimchalari nafaqat grammatik birlik sifatida, balki semantik va pragmatik birlik sifatida ham korpus lingvistika asosida qiyosiy tahlil qilinadi. Natijalar ikki til morfologiyasidagi umumiylik va tafovutlarni aniq dalillar bilan ko‘rsatib beradi.

Tadqiqotning dolzarbligi uch jihat bilan asoslanadi:

Teoretik jihat: Turkiy tillarda egalik qo'shimchalarining o'rni haqida mavjud nazariy qarashlarni rivojlantirish.

Amaliy jihat: o'zbek va turk tillari grammatikasini qiyosiy o'qitishda yangi ma'lumotlar taqdim etish.

Pragmatik jihat: egalik qo'shimchalarining semantik yuklamalarini aniqlash orqali matn pragmatikasini chuqurroq tushuntirish.

Bu tadqiqot doirasida quyidagi ilmiy savollarga javob izlanadi:

1. O'zbek va turk tillarida egalik qo'shimchalari qaysi shakllarda ifodalanadi?
2. Ularning semantik va pragmatik vazifalari qaysi o'xshashlik va farqlarga ega?
3. Korpus lingvistikasi asosida egalik qo'shimchalari qanday chastotada qo'llanadi?
4. Ushbu farqlar ikki tilning lingvokulturologik xususiyatlari bilan qanday bog'liq?

Maqola turkiy tillar morfologiyasini o'rganishda dolzarb masalalardan biri — egalik qo'shimchalari va ularning semantik xususiyatlariga bag'ishlanadi. Tadqiqot natijalari nafaqat o'zbek va turk tilshunosligiga, balki umumiy turkologiyaga ham hissa qo'shadi (Hatim & Mason, 1997; Ertaş & Kırklar-Can, 2020).

Metodologiya

Maqolada o'zbek va turk tillarida egalik qo'shimchalarining shakliy va semantik xususiyatlarini qiyosiy tahlil qilishga bag'ishlangan. U tadqiqot materiali, usullari va tahlil mezonlari nuqtayi nazaridan korpus lingvistikasi asosida olib borildi.

Tahlil uchun ikkala tilga oid yozma matn korpuslari asosiy manba sifatida tanlandi

O'zbek tili materiali: O'zbek milliy korpusi, akademik nashrlar (ilmiy maqolalar, monografiyalar), badiiy matnlar (romon va hikoyalar), publitsistik maqolalar. Umumiy hajmi – 1 milliondan ortiq so'z.

Turk tili materiali: Türk Ulusal Derlemi (TUD), ilmiy maqolalar, gazeta va jurnal materiallari, badiiy asarlar. Umumiy hajmi – 1,2 milliondan ortiq so'z.

Mazkur manbalar turli janrlardan olinib, egalik qo'shimchalarining qo'llanish chastotasi va kontekstual xususiyatlarini aniqlash imkonini berdi.

Tadqiqot quyidagi lingvistik metodlar asosida olib borildi:

Korpus lingvistika metodi. Egalik qo'shimchalari chastotasi maxsus dasturlar yordamida (AntConc, SketchEngine) aniqlanib, statistik ko'rsatkichlar chiqarildi.

Qiyosiy tahlil metodi. O'zbek va turk tillarida morfologik shakllar qiyoslanib, o'xshash va tafovutli jihatlar qayd etildi.

Pragmalingvistik tahlil. Qo'shimchalarning kontekstdagi vazifalari, ya'ni egalik ma'nosidan tashqari, semantik kengayishlar (mulkiylik, qarindoshlik, hissiy ta'sir) o'rganildi.

Semantik tahlil. Shaxs-son qo'shimchalari bilan bog'liq egalik shakllarining ma'no yuklamasi aniqlanib, ularning turli matn janrlaridagi funksiyalari tahlil qilindi.

Tadqiqot bosqichma-bosqich amalga oshirildi:

O'zbek va turk tillarida birinchi, ikkinchi va uchinchi shaxs-son asosida egalik qo'shimchalari ro'yxati tuzildi. Masalan, kitobim – kitabım, uying – evin, dostimiz – dostumuz.

Tadqiqotda egalik qo'shimchalarini o'rganishda quyidagi mezonlarga asoslanildi:

- Shakliy mezon: qo'shimchaning morfologik tuzilishi va paradigmadagi o'rni.
- Semantik mezon: qo'shimchaning ifodalagan ma'nosi (mulkiylik, tegishlilik, qarindoshlik va b.
- Pragmatik mezon: qo'shimchaning nutq jarayonidagi qo'shimcha vazifalari (subyektivlik, ta'kidlash, emotsional ohang).
- Janr mezoni: qo'shimchalarning badiiy, publitsistik va ilmiy matnlarda qo'llanishi. Tadqiqot faqat yozma matnlar bilan chegaralandi. Og'zaki nutqdagi dialektal shakllar, shuningdek, internet forumlari va ijtimoiy tarmoqdagi norasmiy variantlar tahlildan chetda qoldi. Bundan tashqari, faqat adabiy o'zbek va adabiy turk tili me'yoriy shakllari asosiy obyekt sifatida olindi.

Natijalar

Mazkur tadqiqotda o'zbek va turk tillarida egalik qo'shimchalarining shakli va semantik xususiyatlari qiyosiy tahlil qilindi. Korpus lingvistika usullari yordamida olingan natijalar egalik qo'shimchalarining chastotasi, janrlar bo'yicha taqsimlanishi hamda semantik yuklamalarini ko'rsatdi.

1. Shakliy o'xshashliklar va tafovutlar

O'zbek va turk tillarida egalik qo'shimchalari umumiy tipologik xususiyatlarga ega. Har ikki tilda ular shaxs-son kategoriyasiga bog'liq holda ishlatiladi.

O'zbek tili:

1-shaxs birlik: kitobim (mening kitobim)

2-shaxs birlik: kitobing (sening kitobing)

3-shaxs birlik: kitobi (uning kitobi)

Turk tili:

1-shaxs birlik: kitabım

2-shaxs birlik: kitabın

3-shaxs birlik: kitabı

Ko'rinib turibdiki, "Shakllan juda yaqin, biroq tovush o'zgarishlari (fonetik assimilatsiya) tufayli ayrim farqlar mavjud" (Göktürk, 2015). Masalan, turk tilida

soʻz oxiridagi -b tovushi baʼzan saqlanib qoladi (kitabim), oʻzbek tilida esa kitobim shaklida talaffuz qilinadi.

2. Chastota natijalari

Korpus tahliliga koʻra, egalik qoʻshimchalari 100 ming soʻzga nisbatan quyidagi chastotada uchradi. Oʻzbek tili: 1 250 marta.

Turk tili: 1 400 marta

Bu natija turk tilida egalik shakllarining qoʻllanish chastotasi biroz yuqoriroq ekanini koʻrsatadi. Badiiy matnlarda egalik shakllari koʻproq uchrasa-da, ilmiy matnlarda ancha kam kuzatildi.

3. Semantik yuklamalar.

Egalik qoʻshimchalari semantik jihatdan bir nechta asosiy maʼnoni ifodalaydi:

1. *Mulkchilik* (*kitobim – mening kitobim, kitabım – benim kitabım*).

2. *Qarindoshlik* (*akamiz, abimiz*).

3. *Tegishlilik* (*uying – sening uying, evin*).

4. Metaforik maʼno (masalan, yuragim soʻzi oʻzbek tilida “azizim” maʼnosida qoʻllanishi, turk tilida esa yūreğim shaxsiy emotsiyani bildiradi). Maslova (2001) taʼkidlaganidek, egalik shakllari lingvokulturologik xususiyatlarga ham ega: ular milliy tafakkur va qadriyatlarni aks ettiradi.

5. Pragmalingvistik vazifalar.

Egalik qoʻshimchalari nafaqat grammatik, balki pragmalingvistik vazifani ham bajaradi. Masalan: Oʻzbek tilida: *Oʻgʻlim, kel bu yoqqa!* – bu yerda -im qoʻshimchasi nafaqat qarindoshlikni, balki mehr-muhabbat va yaqinlikni bildiradi

“Turk tilida: *Kardeşim, nasılsın?* – -im qoʻshimchasi samimiylik, birodarlik ohangini beradi. Bu qoʻshimchalar nutqda emotsional boʻyoq qoʻshib, muloqotni subyektiv tusga keltiradi” (Hatim & Mason, 1997).

6. Janrlar boʻyicha farqlar.

Badiiy matnlarda egalik qoʻshimchalari shaxslararo munosabatlarni emotsional ifodalashda keng ishlatilgan. Publitsistik matnlarda ular asosan kollektiv egalikni koʻrsatishda uchraydi: *xalqimiz, ülkemiz*. Ilmiy matnlarda egalik shakllari aniq terminologik vazifada cheklangan: tilimizning grammatikasi, dilimizin yapısı.

7. Oʻxshashlik va tafovutlar umumlashtirilgan.

Kategoriya Oʻzbek tili Turk tili Tafovut / Oʻxshashlik

1-shaxs birlik *kitobim kitabım* Fonetik tafovut

2-shaxs birlik *kitobing kitabın* Juda yaqin

3-shaxs birlik *kitobi kitabı* Fonetik tafovut

1-shaxs koʻplik *kitobimiz kitabımız* Juda yaqin

2-shaxs koʻplik *kitobingiz kitabınız* Juda yaqin

3-shaxs koʻplik *kitoblari kitaplari* Leksema farqi

Korpus tahlili shuni koʻrsatdiki:

1. O‘zbek va turk tillarida egalik qo‘shimchalari tipologik jihatdan juda yaqin.
2. Fonetik tafovutlar ayrim shakllarda seziladi (kitob – kitap).
3. Semantik yuklamalarda milliy xususiyatlar bor: o‘zbek tilida ko‘proq metaforik ma’no, turk tilida esa emotsional samimiylik kuchliroq.
4. Janrlar bo‘yicha qo‘llanish chastotasi turlicha: badiiy matnlarda ko‘p, ilmiy matnlarda kam.
5. Egalik qo‘shimchalari grammatik vositadan tashqari emotsional va pragmlingvistik vosita sifatida ham xizmat qiladi.

Muhokama

Muhokama natijalari bir necha asosiy yo‘nalishda izohlanishi mumkin.

1. Morfologik o‘xshashliklarning izohi.

“Korpus tahlili shuni ko‘rsatdiki, o‘zbek va turk tillarida egalik qo‘shimchalari tizimi deyarli bir xil paradigmaga asoslanadi: shaxs-son kategoriyasiga bog‘liq holda -im, -ing/-in, -i/-1 shakllari birinchi, ikkinchi va uchinchi shaxs birlikni bildiradi. Bu o‘xshashlik turkiy tillarning umumiy genetik ildizidan dalolat beradi”(Karaulov, 2010).

Biroq, ayrim fonetik tafovutlar ham kuzatildi: o‘zbek tilida “kitobim” shakli saqlanib qolsa, turk tilida “kitabım” tarzida b tovushi faol ishlatiladi. Bu farq tarixiy fonetik rivojlanish bilan bog‘liq bo‘lib, turk tilida arabcha so‘zlarning asl shakliga yaqinligi, o‘zbek tilida esa fonetik soddalashuv jarayoni natijasidir (Göktürk, 2015)

2. Semantik tafovutlarning sabablari.

Egalik qo‘shimchalari ikki tilda ham mulkchilik, tegishlilik va qarindoshlik munosabatlarini bildiradi. Biroq semantik kengayish nuqtayi nazaridan farqlar mavjud. O‘zbek tilida “yuragim” kabi metaforik qo‘llanishlar ko‘proq uchrasa, turk tilida “kardeşim” shakli birodarlik va samimiylikni bildiradi. Bu farq milliy mentalitet va madaniyat bilan chambarchas bog‘liqdir (Maslova, 2001) Demak, egalik qo‘shimchalari faqat grammatik vosita emas, balki madaniy qadriyatlar va ijtimoiy munosabatlarni ham ifodalovchi birliklardir.

3. Pragmlingvistik vazifalar.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, egalik qo‘shimchalari nutqda subyektivlik va emotsional yaqinlikni ifodalash uchun keng qo‘llanadi. O‘zbek tilidagi “o‘g‘lim, kel” yoki turk tilidagi “kardeşim, nasılsın?” shakllari grammatik jihatdan qarindoshlik bildirsa ham, aslida mehr-muhabbat, samimiylik va yaqinlik ma’nosini kuchaytiradi (Hatim & Mason, 1997). Bu holat Sapir (1921) ning tilni inson hissiyotlarini ifodalovchi vosita sifatida ta’riflagan fikrini tasdiqlaydi. Demak, egalik shakllari nutqda faqat mantiqiy-grammatik emas, balki pragmatik va stilistik yuklamaga ham ega.

4. Janrlar bo‘yicha qo‘llanish farqlari.

Natijalarga ko'ra, egalik qo'shimchalari badiiy matnlarda eng ko'p uchraydi. Chunki bunday matnlarda qahramonlararo munosabatlar, shaxsiy his-tuyg'ularni ifodalash zarurati kuchli. Publitsistik matnlarda esa ular asosan kollektiv egalikni (xalqimiz, ÷lkemiz) ifodalashda ishlatiladi. Ilmiy matnlarda esa egalik shakllari terminologik vazifaga ega bo'lib, neytral kontekstdan chiqmaydi.

Bu holat o'zbek va turk tilidagi yozma janrlarning uslubiy xususiyatlarini ham tasdiqlaydi: egalik shakllari badiiy janrlarda stilistik vosita, ilmiy janrlarda esa grammatik vosita sifatida namoyon bo'ladi (Patton, 2014).

5. Korpus lingvistikasi metodining afzalligi.

Mazkur tadqiqotning asosiy ustunligi shundaki, egalik shakllari korpus tahliliga asoslanib o'rganildi. Bu metod yordamida egalik qo'shimchalarining qo'llanish chastotasi aniq statistik ko'rsatkichlar bilan qayd etildi. Masalan, turk tilida egalik shakllari 100 ming so'zga 1 400 marta, o'zbek tilida esa 1 250 marta uchragan.

Bu raqamlar ilgari faqat nazariy kuzatuvlarda aytilgan farqlarni empirik dalillar bilan tasdiqlash imkonini berdi. Nida (1964) ta'kidlaganidek, tilshunoslikda empirik tahlil nazariy xulosalarni isbotlash uchun muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Mazkur tadqiqotda o'zbek va turk tillarida egalik qo'shimchalari qiyosiy tahlil qilindi. Korpus lingvistikasi asosida olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, har ikki til egalik shakllari bo'yicha umumiy paradigmalariga ega bo'lsa-da, ayrim fonetik va semantik tafovutlar mavjud. Masalan, o'zbek tilida kitobim, turk tilida kitabim shakli uchrashi fonetik soddalashuv va arabcha unsurlar ta'siri bilan izohlanadi.

Semantik jihatdan esa egalik qo'shimchalari nafaqat mulkchilik va tegishlilikni, balki emotsional yaqinlik, samimiylik va metaforik ma'nolarni ham bildiradi. Bu ularning lingvopragmatik yuklamasi kuchli ekanidan dalolat beradi. Shuningdek, janrlar bo'yicha qo'llanish chastotasida ham farqlar aniqlandi: badiiy matnlarda ular eng faol, ilmiy matnlarda esa ancha cheklangan.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, egalik qo'shimchalari turkiy tillarning umumiy grammatik tizimini yoritishda, tarjimashunoslikda, avtomatik tarjima va ta'lim jarayonlarida muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, egalik qo'shimchalari ikki tilda ham grammatik vositadan tashqari, milliy tafakkur va madaniyatni aks ettiruvchi lingvokulturologik birlik sifatida xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

Ertaş M., & Kırlar-Can B. (2020). *Translation of idiomatic expressions in AI-based systems: A comparative analysis*. Journal of Language and Translation Studies.

Göktürk A. (2015). *Çeviri: Dil ve kültür bağlamında*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Hatim B., & Mason, I. (1997). *The translator as communicator*. London: Routledge.

Karaulov Y. N. (2010). *Русский язык и языковая личность*. Москва: Наука.

Maslova, V. A. (2001). *Лингвокультурология*. Москва: Academia.

Mirzayev T., Musoqulov A., & Sarimsoqov B. (2005). *O'zbek xalq maqollari*. Toshkent: Sharq.

Nida E. A. (1964). *Toward a science of translating: With special reference to principles and procedures involved in Bible translating*. Leiden: Brill.

Patton M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice (4th ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Sapir E. (1921). *Language: An introduction to the study of speech*. New York: Harcourt, Brace and Company.